

Vragen door de leden der Kamer gesteld overeenkomstig artikel 140 van het Reglement van Orde, en de daarop door de regering schriftelijk gegeven antwoorden

8

Vragen van het lid **Martens** (CDA) op 15 juli 2015 medegedeeld aan de Minister en Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake *staatsloze Armeniërs in Nederland*.

Antwoorden van de heer **Dijkhoff** (Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie), mede namens de Ministers van Veiligheid en Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 31 augustus 2015).

Vraag 1 en 2

Blijkens een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, ECLI: NL:RVS:2014;1693 op 7 mei 2014 is het voor etnische Armeniërs die geboren zijn en/of in 1991, resp. 1992 woonachtig waren in Azerbeidzjan, en die naar Nederland zijn gevlucht tijdens de oorlog die daar woedde tussen beide landen, niet mogelijk om een geboorteakte dan wel een paspoort te verkrijgen, noch van de zijde van Azerbeidzjan, noch van de zijde van Armenië. Hierdoor wordt het voor deze specifieke groep Armeniërs onmogelijk om tot Nederlanders te worden genaturaliseerd. Zouden deze specifieke groep Armeniërs op grond van deze zeer specifieke omstandigheden door Nederland niet moeten worden aangemerkt als «staatloos»?

Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1 en 2

Het enkele feit dat een land geen geboorteakten of reisdocumenten verstrekt wil op zichzelf niet zeggen dat de bevolkingsgroep in kwestie daardoor (de iure) staatloos is. Nederland kan uitsluitend personen als staatloos beschouwen wanneer zij, door geen enkel land, op grond van diens wetgeving, als onderdaan van dat land worden beschouwd. Het niet afgeven van documenten is daarvoor onvoldoende bewijs.

Wel kan er in een dergelijk geval sprake zijn van bewijsnood waardoor het vereiste van het overleggen van een geboorteakte dan wel een paspoort bij naturalisatie in redelijkheid niet gesteld kan worden.

Vraag 3

Zo ja, waarom wordt deze groep Armeniërs dan in de BRP van diverse gemeenten toch ingeschreven als «nationaliteit onbekend» in plaats van als «staatloos»?

Antwoord 3

Voor registratie van een persoon als staatloos in de BRP geldt als uitgangspunt dat op basis van brondocumenten moet worden aangetoond dat betrokkene over geen enkele nationaliteit beschikt. Onder de Wet GBA, die op 6 januari 2014 door de Wet BRP is vervangen, leidde het ontbreken van brondocumenten waaraan de nationaliteit van een persoon noch diens staatloosheid konden worden ontleend er toe dat betrokkene werd ingeschreven met het gegeven «nationaliteit onbekend.»

In de Wet BRP is echter een nieuwe bepaling opgenomen, inhoudende dat bij inschrijving van een vreemdeling als ingezetene in de basisregistratie personen gegevens inzake diens geboortedatum of nationaliteit, indien zij niet ontleend kunnen worden aan de in de wet genoemde brondocumenten, dan wel niet kunnen worden opgenomen met toepassing van het betreffende nationaliteitsrecht, worden ontleend aan een mededeling van de Minister van Veiligheid en Justitie voor zover deze gegevens door hem zijn vastgesteld in het kader van de toelating van betrokkene tot Nederland (artikel 2.17 Wet BRP). Daardoor is het nu mogelijk om in het geval de IND beschikt over informatie dat betrokkene de iure staatloos is, dit gegeven door toepassing van artikel 2.17 Wet BRP over te nemen in de basisregistratie personen. In het antwoord op vraag 6 zal hierop nader worden ingegaan.

Vraag 4 en 5

De Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken heeft de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (hierna: V&J) in 2013 reeds geadviseerd een vaststellingsprocedure voor staatloosheid in te voeren (zie: «Geen land te bekennen: een advies over verdragsrechtelijke bescherming van staatlozen in Nederland»). Op 21/5/2014 concludeerde ook de Raad van State dat er een ommissie in de regelgeving is, waar zij stelt: «Naar aanleiding van het hoger beroep overweegt de Afdeling dat zij kennis heeft genomen van verscheidene stukken over de positie van staatlozen in Nederland, waaronder het advies van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken, getiteld «Geen land te bekennen» van december 2013. Vaststaat dat er op dit moment geen specifieke procedure is om staatloosheid van personen juridisch vast te stellen. Zolang van personen zonder nationaliteit de staatloosheid niet wordt vastgesteld, kunnen zij geen aanspraak maken op de bescherming op grond van Staatloosheidsverdragen en de Nederlandse wetgeving die voortvloeit uit die verdragen. Het gaat de rechtvormende taak van de rechter thans evenwel te buiten om daarin te voorzien» (ABRvS 21 mei 2014, 201303857/1/A3) Op 10 september 2014 heeft de Staatssecretaris van V&J het belang van een dergelijke procedure onderkend. Hij zou verkennen hoe een vaststellingsprocedure het best kan worden ingericht.

Kan de Staatssecretaris mededelen of deze vaststellingsprocedure inmiddels is ingericht?

Zo nee, kan de Staatssecretaris van V&J dit traject bespoedigen en op wat voor termijn denkt de Staatssecretaris deze dan te hebben ingericht?

Antwoord 4 en 5

Een procedure waarin vastgesteld kan worden of een vreemdeling zonder nationaliteit is, behoeft een wettelijke basis. De vorige Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft de ACVZ gevraagd voor de nadere invulling van de procedure deskundigen te willen raadplegen.

De ACVZ heeft op 16 maart en 18 mei jl. een expertmeeting georganiseerd. Naar aanleiding hiervan heeft de ACVZ in juli een discussiedocument naar de Staatssecretaris verzonden waarin de uitkomsten van de expertmeetings zijn opgenomen. Op basis van dit verslag wordt momenteel gewerkt aan de eerste contouren van een wetsvoorstel.

Vraag 6, 7 en 8

Er zit een verschil tussen het vaststellen van de nationaliteit door de IND en door een gemeente. De IND heeft als taak de «vermoedelijke» nationaliteit van een persoon vast te stellen in het kader van een procedure tot verkrijging van rechtmatig verblijf in Nederland. Het is daarbij niet noodzakelijk en vaak onmogelijk om over documenten te beschikken waaruit de nationaliteit blijkt. Om die reden geeft de IND verblijfspassen uit aan Armeniërs, die afkomstig zijn uit Azerbeidzjan, waarop vermeld staat dat zij «staatloos» zijn.

Een gemeente daarentegen is verantwoordelijk voor het bijhouden van de BRP. Deze basisadministratie is gestoeld op brondocumenten, aangezien een gegeven in de BRP als «waarheid» aangenomen moet worden door alle overheidsinstanties. Als een gegeven, zoals de nationaliteit, niet blijkt uit een brondocument, kan dit gegeven niet worden opgenomen. Wat betreft het gegeven «nationaliteit» is met de overgang van de Wet GBA naar de Wet BRP een wijziging aangebracht: art. 2.17 Wet BRP schrijft voor dat, indien de nationaliteit niet kan worden vastgesteld uit een brondocument, dit gegeven ontleend kan worden uit een verklaring van Onze Minister van V&J (lees IND). Dit artikel geldt echter alléén bij een **eerste** inschrijving in de BRP. Dit betekent dat etnische Armeniërs, die zich al vóór de inwerkingtreding van de Wet BRP in de GBA hadden ingeschreven, geen beroep kunnen doen op genoemd artikel. In de memorie van toelichting komt echter niet naar voren waarom dit artikel uitsluitend zou moeten gelden voor eerste inschrijvingen na de inwerkingtreding van de Wet BRP. Is hier geen sprake van ongeoorloofde c.q. onrechtmatige rechtsongelijkheid met betrekking tot hen die zich onder de Wet GBA hebben ingeschreven?

Zo nee, waarom niet?

Zo ja, op welke wijze en op welke termijn denkt de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties deze onrechtmatige rechtsongelijkheid teniet te doen?

Antwoord 6, 7 en 8

Er is bij de totstandkoming van de Wet BRP van afgezien om daarin te bepalen dat de procedure van artikel 2.17 ook toegepast zou kunnen worden bij gegevens over personen die al zijn ingeschreven onder de Wet GBA. De overwegingen daarbij waren dat de gevolgen van het in de BRP achteraf wijzigen van een (gedeeltelijk) onbekende geboortedatum of een onbekende nationaliteit niet goed zijn in te schatten en zowel voor de betrokkene zelf als voor overheidsorganen ingrijpend zouden kunnen zijn. In deze gevallen hebben overheidsorganen in hun eigen registraties, voor zover dat voor hun taakuitvoering noodzakelijk is, namelijk zelf al een (fictieve) geboortedatum of een (vermoedelijke) nationaliteit opgenomen van deze personen, die soms al tientallen jaren in Nederland wonen. Dit geldt vaak ook voor private instellingen (zoals banken). Wijziging van deze gegevens in de BRP leidt vervolgens tot verstrekking van de aangepaste gegevens (spontaan of op verzoek) aan de daartoe geautoriseerde overheidsorganen en derden, die daaraan gevolgen kunnen verbinden voor de toekenning van rechten of het opleggen van verplichtingen aan de betrokken persoon.

In dit verband is het van belang dat de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 15 juli 2015, in een zaak waarin door de appellant aan het college van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente was verzocht om wijziging van de in de GBA opgenomen geboortedata van zeven van zijn gezinsleden, allen afkomstig uit Somalië, heeft geoordeeld dat artikel 2.17 Wet BRP ook moet worden toegepast op inschrijvingen die hebben plaatsgevonden voor de inwerkingtreding van de Wet BRP.¹ De formulering in de uitspraak is zodanig, dat deze terugwerkende kracht van artikel 2.17 Wet BRP ook van toepassing moet worden geacht bij verzoeken tot wijziging van de onbekende nationaliteit.²

De uitspraak heeft gevolgen voor de uitvoering van de Wet BRP door de daarvoor verantwoordelijke colleges van burgemeester en wethouders. Om de colleges hierbij behulpzaam te zijn worden op dit moment in een gezamenlijk overleg van de Ministeries van BZK en V&J met VNG/NVVB namens de gemeenten de gevolgen van deze uitspraak voor de uitvoeringspraktijk in kaart gebracht en gewerkt aan een procedure die de colleges kunnen volgen voor het afhandelen van een verzoek tot wijziging van een (onvolledige) geboortedatum of onbekende nationaliteit door een persoon die al voor de inwerkingtreding van de Wet BRP is ingeschreven. Tevens zal worden nagegaan of naar aanleiding van de uitspraak ook nog een formele aanpassing van de Wet BRP nodig is. Uw Kamer zal over de uitkomsten van de genoemde werkzaamheden worden geïnformeerd.

¹ ABRvS 15 juli 2015, 201409597/1/A3.

² ABRvS 15 juli 2015, 201409597/1/A3, r.o. 5.1.

Vraag 9

Is het u mogelijk deze vragen binnen 4 weken te beantwoorden?

Antwoord 9

Er is naar gestreefd deze vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden.